

що дозволить згладити коливання показника оборотності капіталу і порівняно із створенням довгострокових страхових резервів підвищити ефективність використання власних засобів.

Таким чином, економічна привабливість транспортного підприємства в даний час заснована, як прийнято вважати, на сукупній вартості бізнесу. Проте розширення виробництва і впровадження нових технологій передбачає грамотну розробку інвестиційної стратегії в умовах кінцевої обмеженості ресурсів і мінімізацію рівня ризику здійснюваних інвестиційних проектів. При цьому існує широкий спектр інструментів як оцінки, так і значного зниження ризикової складової інвестування, що дозволяє грамотно управляти інвестиційною діяльністю транспортного підприємства покращувати фінансові показники діяльності бізнесу в цілому.

Джерела та література:

1. Бланк И. А. Основы инвестиционного менеджмента : в 2 т. / И. А. Бланк. – М., 2007.
2. Бясов К. Т. Основные аспекты разработки инвестиционной стратегии организации / К. Т. Бясов // Финанс. менеджмент. – 2003. – № 4. – С. 65-74.
3. Інвестиційна та інноваційна діяльність : монографія / О. Є. Кузьмін, С. В. Князь, Н. В. Тувакова, А. Я. Кузнєцова; за наук. ред. О. Є. Кузьміна. – Л. : ЛБІ НБУ, 2003. – 233 с.
4. Управление капиталом : [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.finmarket.com.ua/ru/cmanagment/
5. Investment strategy outlook : [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.rwbaird.com/sharedpdf/investmentoutlook.pdf

Григорів О.О.

УДК 336.143

РОЛЬ БЮДЖЕТУВАННЯ І БУХГАЛТЕРСЬКОГО (УПРАВЛІНСЬКОГО) ОБЛІКУ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ВИЩИМИ НАВЧАЛЬНИМИ ЗАКЛАДАМИ

І. Актуальність. На сучасному етапі розвитку світове співтовариство використовує управлінський облік насамперед в якості орієнтира тої чи іншої організації на кінцевий результат її роботи. Такий підхід зумовлює необхідність інтеграції процесів прогнозування та обліку на рівні конкретного суб'єкта господарювання. В підсумку, це призводить до того, що зараз в управлінському обліку активно використовуються стандарти, кошториси, норми, завдяки чому одночасно з визначенням результатів в розрізі виробів, окремих замовлень, по центрах відповідальності, сегментах діяльності (наприклад, маркетингових зонах й каналах реалізації) чи категоріях клієнтів, можна проводити оперативний аналіз відхилень від заздальгідь розрахованих (запланованих) показників діяльності.

Усі ці фактори вказують на актуальність проблеми дослідження та актуалізують розробки передових методологій управлінського обліку й для вищих навчальних закладів (далі ВНЗ), які повинні бути спрямованими на створення гнучких, функціональних моделей управлінського обліку, що враховують, з одного боку, норми чинного законодавства в сфері обліку й фінансової звітності та міжнародні стандарти обліку, а з іншого – специфіку освітнього середовища й види господарських операцій вищих навчальних закладів.

Основні дослідження та публікації з цієї проблематики належать таким зарубіжним і вітчизняним науковцям і практикам як Гнилицька Л.[1],

Кузьмін О.Є.[2], Леонтєва В.І. [3], Онищенко С.В.[4], Смачило В.В.[5], Терещенко О.О [6], та інші. Водночас невирішеною проблемою залишається питання практичного застосування бюджетування у вищих навчальних закладах.

II. Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку, однією із найбільш прогресивних управлінських технологій, яка сприяє забезпеченню раціонального управління фінансовими результатами, рухом грошових коштів, активами та пасивами, удосконаленню інформаційної системи та організаційних зв'язків по вертикалі та горизонталі, аналізу, контролю та регулюванню діяльності різноманітних суб'єктів господарювання, є система бюджетування.

В свою чергу, інформаційною основою бюджетування є бухгалтерський облік, який, крім того, що надає необхідну інформацію як для бюджетного планування, так і для подальшого контролю та аналізу виконання бюджетів, є однією зі складових бюджетного процесу. Загалом процес бюджетування здійснюється наступним чином: на основі інформації про зовнішнє середовище та інформації, отриманої за допомогою системи бухгалтерського обліку, формуються та затверджуються бюджети підприємства, далі відбувається процес їх виконання на всіх рівнях, який теж відображається за допомогою системи обліку. Далі формуються звіти про виконання бюджетів, на основі яких здійснюється аналіз виконання та контроль за їх дотриманням.

В сучасній науці спостерігається тенденція до системного розгляду управління та його елементів, що зумовлено переходом до постнеокласичної наукової парадигми. За теорією систем будь-яка система має свої межі та зовнішнє середовище. Якщо розглядати сутність бюджетування як системи, то маємо на вході бюджетні показники, які представлені у системі бюджетів, потім відбувається процес виконання бюджетів, а на виході отримуємо – фактичні показники виконання бюджетів. При цьому роль зворотного зв'язку відіграє бюджетний контроль.

**РОЛЬ БЮДЖЕТУВАННЯ І БУХГАЛТЕРСЬКОГО (УПРАВЛІНСЬКОГО) ОБЛІКУ У СИСТЕМІ
УПРАВЛІННЯ ВИЩИМИ НАВЧАЛЬНИМИ ЗАКЛАДАМИ**

Тому найбільш точним, на наш погляд, є розгляд бюджетування як системи планування, організації та контролю за фінансовими та товарними потоками в розрізі об'єктів бюджетування в межах статей бюджету.

Отже, бухгалтерський облік відіграє провідну роль у функціонуванні бюджетування, він одночасно проявляється і як процес – шляхом відображення розподілу наявних засобів, і як система, яка слугує інформаційним підґрунтям для організації всього процесу бюджетування у вищих навчальних закладах. Детальніше зв'язок бюджетування та бухгалтерського (управлінського) обліку в системі управління вищими навчальними закладами зображено на рис. 1.

Так, в підсистемі бюджетного планування проявляються такі елементи цього методу як оцінка та калькулювання доходів та витрат, з наступним їх збалансуванням з метою отримання певних фінансових результатів. Підсистема обліку виконання бюджетів забезпечує первинне спостереження, групування та систематизацію даних за допомогою документування, подвійного запису та бухгалтерських рахунків.

Результатом облікових процесів є інформація для прийняття рішень у формі поточної звітності, яка підлягає бюджетному контролю. За умови ідентичності планових та фактичних показників і калькуляцій, система видає результат, який може відповідати або не відповідати заданим параметрам системи (в іншому випадку процес повторюється).

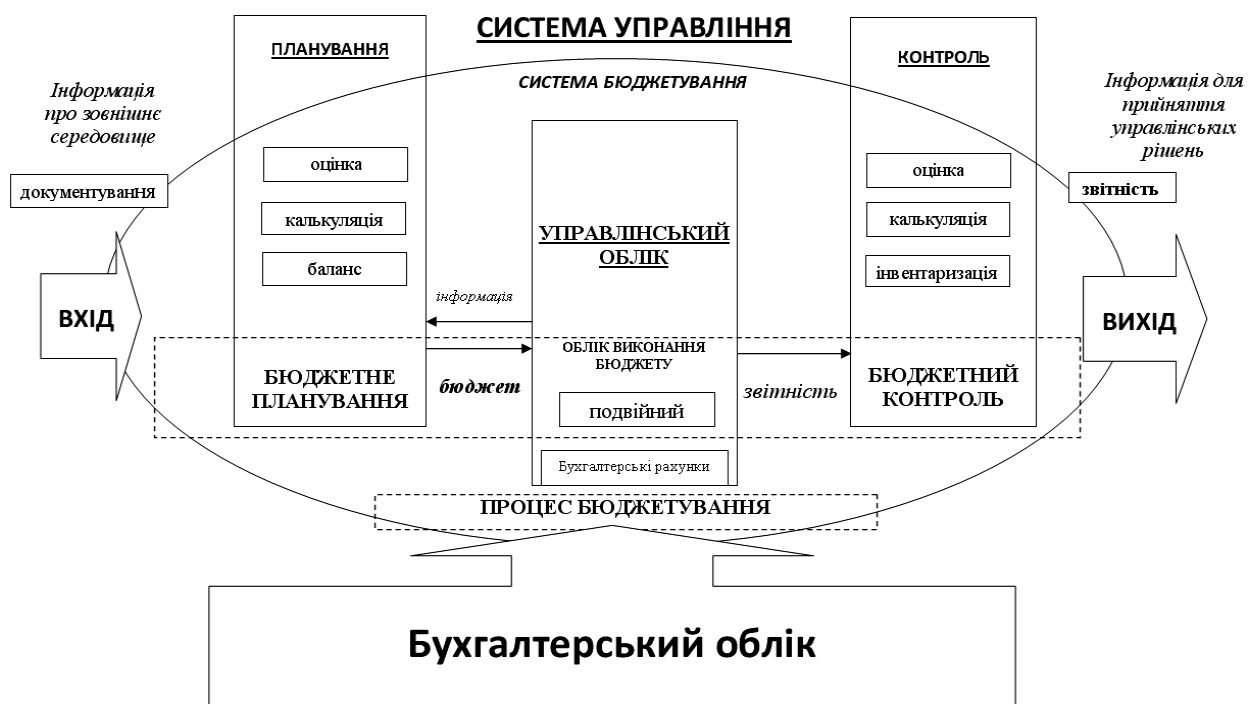


Рис. 1. Зв'язок системи бюджетування з бухгалтерським (управлінським) обліком у системі управління ВНЗ.

III. Предмет. Організаційно-економічні відносини щодо впровадження бюджетування у системі бухгалтерського (управлінського обліку) ВНЗ.

IV. Об'єкт дослідження. Процес організації системи бюджетування у ВНЗ в умовах управління вишом.

V. Мета. Розкрити роль та зв'язок бюджетування із бухгалтерським (управлінським обліком) у системі управління ВНЗ.

VI. Завдання.

- дослідити роль та місце бюджетування в системі бухгалтерського(управлінського обліку);
- розробити та відобразити схематично зв'язок системи бюджетування з бухгалтерським (управлінським) обліком;
- обґрунтувати розроблену схему зв'язку системи бюджетування з бухгалтерським (управлінським) обліком.

VII. Висновки. Отже, вважаємо, що бюджетування є лише підсистемою загальної системи управління вишом, а бюджетне планування та бюджетний контроль виступають, відповідно, проєкціями функцій планування та контролю загальної системи управління через інформаційну основу бухгалтерського обліку.

Джерела та література:

1. Гнилицька Л. Контроль та аналіз у бюджетуванні / Л. Гнилицька // Бухгалтерський облік і аудит. – 2009. – № 7.
2. Кузьмін О. Бюджетування на підприємстві : навч. підруч. / О. Кузьмін, О. Мельник. – К. : Кондор, 2008. – 312 с.
3. Леонтьєва В. І. Бюджетування як спосіб контролю в системі вищої освіти / В. І. Леонтьєва // Науковий збірник Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника. Серія : Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. – Івано-Франківськ : ВДВ ЦІТ ПНУ, 2007. – Вип. 3. – Т. 1. – С. 403-408.
4. Онищенко С. В. Бюджетування в системі фінансового управління підприємством / С. В. Онищенко / Бухгалтерський облік і аудит. – 2006. – № 6.
5. Смачило В. В. Особливості бюджетування на основі виділення центрів обліку та відповідності / В. В. Смачило // Актуальні проблеми економіки. – 2004. – № 4 (34).
6. Терещенко О. О. Теоретичні засади бюджетування на підприємстві / О. О. Терещенко // Фінанси України. – 2001. – № 11.

Єрмішова С.В.**УДК 341.233.1:351.72****ФУНКЦІОНАЛЬНІ ІНСТРУМЕНТИ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМ ВНУТРІШНІМ ФІНАНСОВИМ КОНТРОЛЕМ**

Постановка проблеми. Оскільки ЄС надав Україні у 2005 році «статус держави з ринковою економікою», тому шлях її розвитку вимагає реформування не системи державного управління на всіх її рівнях і ланках функціонування та вживання нових або вдосконалених механізмів управління. Працюючі механізми в системі державного управління повинні базуватися на застосуванні ефективних інституційних форм, методів, інструментів. Один з її головних механізмів – державний внутрішній фінансовий контроль (ДВФК), який сьогодні знаходиться у стадії реформування та вдосконалення, тому що не вирішені проблеми функціональності інструментів механізму на нормативно-законодавчій основі, що впливає на ефективність роботи всієї системи державного управління та розвиток української економіки. Тому важливо дослідити та визначити сфери недоліків працюючих основних функціональних інструментів ДВФК, спираючись на регулююче державне нормативно-законодавче забезпечення.

Викладення основного матеріалу. Українськими науковцями та практиками, зокрема В. Куйбіда, Дорош, Г.В., Д. Олійник, І.Б. Стефанюк, В.Г. Мельничук, Г.В. Дмитренко, Л.В. Гуцаленко, зроблено величезний внесок у реформування та становлення новітнього механізму ДВФК на сучасному етапі, але існує поки ще чимало протиріч та незгод щодо прийнятих законодавчих норм. Як складова державного фінансового контролю внутрішній контроль є саме тим інструментом управління, що дає змогу керівництву органів державного сектору бути впевненими: у досягненні належного рівня запланованих державним і місцевим бюджетом планових обсягів доходів і видатків; в достовірності фінансової, статистичної й управлінської звітності; в виконанні встановлених законодавством норм і правил.

По-перше відзначимо, що з метою реформування ДВФК Розпорядженням Кабінету міністрів України від 24.05.2005 г. схвалена Концепція розвитку ДВФК на період 2005-2017 рр. (із змінами, внесеними згідно з Розпорядженнями КМ № 1347 від 22.10.2008 р. та № 1601 від 23.12.2009 р.), що розроблена ГоловКРУ (нині Держфінінспекція України). Цим розпорядженням зазначено План заходів щодо реалізації Концепції розвитку ДВФК на період 2005- 2017 рр. Заплановані такі поетапні державні заходи: створення нормативно-правового та методологічного забезпечення; підготовка кадрів та інформаційне забезпечення; організаційно-структурні зміни; кадрове та інформаційно-технічне забезпечення; підбиття підсумків.

Зосередимося на аналізі затверджених державних законодавчих норм на сьогоденний час, що по суті формують новітні функціональні інструменти механізму ДВФК (рис. 1).

Головним функціональним інструментом нормативно-правового та методологічного забезпечення механізму ДВФК є Конституція, Бюджетний кодекс України.

Стаття 20 Бюджетного кодексу України встановлює, що фінансовий контроль, аудит та оцінювання ефективності використання бюджетних коштів мають здійснюватися на всіх стадіях бюджетного процесу. Стаття 26 Бюджетного кодексу України визначає, що керівник бюджетної установи повинен відповідати за організацію ефективної системи внутрішнього контролю за фінансово - господарською діяльністю з урахуванням:

- 1) положень Бюджетного кодексу та інших нормативно-правових актів;
- 2) вимог цілеспрямованого, ефективного й економного управління функціями кожного структурного підрозділу, правильного розмежування функціональних обов'язків;
- 3) правил бухгалтерського обліку та контролю за активами, пасивами, доходами та видатками бюджетної установи.

Але зазначимо, із-за безсистемності нормативно-правового та методологічного забезпечення механізму ДВФК не має взаємодії між його функціональними інструментами.